15/5/60.

"Żumi la' Sqallija".

Att iniku la'

Luigi Pirandello.

Magħal-ġħal Malli-

mirsa

Charles Attard.

Fiħdiu Sehem:

Miċċeċio Bonanno, bandist.

Marta Marnis, omm ~~Sina Marnis, kantatrici~~
Sina Marnis, kantatrici.
Ferdinando, kammrier.

Dorina, kammrira.

Mistidnin, kammieri oħrajn

F'Bell-settentrjonali la' l-Italja.

Il-lum.

Ix-xena tirrappresentā kamra, mnalā hafef: Tavolin u sei ~~[illegible]~~ siggijiet. Fil-nofsnalā jaq in-nellug (lā l-allar) hija mitfija b'purtiera żewż bibien, jaq ix-xellug u jaq il-lemin. Fil-jaċċalā, biċċa kmuni lāl-tgieġ, mieħuża li jaqħti ġħal-kamra oħra, fid-dlam. Jaċċalā biċċa oħra li jaqħtā ġħal-kamra oħra li tidher miexgħula bi dwal qawwija. Mill-biċċa jidher li l-kamra lā ġewwa hija mnalā mill-oħrajn.

Filgħaxija. Il-kamra tidher fid-dlamm. Wara l-purtiera jinsmaʿu xi tnaqqil jintor.

Wara ftit li jiftaħ is-siparja, Ferdinando jidħol mill-biċċa ta' fuq il-lemin, b'lampa miexgħula f'idu. Jilbes libes galziet ~~x~~ qmis u żidnija. Biex iwettaq jaqa' il-mejda ma jingħaqad ħaġa oħra ħlief li jilbes il-gestaħor. Warajh jidħol Niccolò Bonarino, żaħżiġħ sabiħ, bil-paruca tal-Coat merjaġħ sa widnejh. F'riġlejh, sbiġħ sa' u ħoġħlejh. Fidlieħ l-warda, xkora mgħaġra; fl-oħra raġġa qadima, u baxxa tal-strument muzikali li kwazi, bil-ġlieġa u bil-ħeġa ma jiftaħx iżżmm iżżid. Wara l-purtiera tinsmaʿ xi ftit ħaġa. Dorina jiġġenerġħal id-dawl, l-oħrin li jinsmaʿu ġej minn wara l-purtiera, jiġġaf.

Dorina: Min hemm?

Ferdinando: (Waqt li jiġġħid il-lampa jaq il-tavolin):
Dam, Dorina ... ~~[illegible]~~ Hawn is-Sur Bonarino.

Niccolò: (Waqt li jaqlaq rasu, jitħarreġ):
Sbuġi, Bonarino.

Ferdinando: Bonarino ... Bonarino.

Dorina: (Min wara l-purtiera) Min hu

dan Bonavino?

Fudina: Jiġi xi ħaġa mis-sinjura. (Lil Micuccio) Sinjuri, x'iġi minnha is-sinjura? Kożina?

Micuccio: (Xiħaġ, ilaqlaq:) Raġġament ma tiġħix minnu.... Funa... jien Micuccio Bonavino.... Hi-ta' minn jien.

Donna: (Kożożża, b'ġħajnejha bwożi maġħluġa bin-nas, tħożż minn wara l-partita.) Jiġi mis-sinjura?

Ferdinando: (Nerviż) U le, ma jiġix minnha... Funa.... (Lil Micuccio) Habib, allura ġħaliex tagħsiġħu ~~jibki~~ ġħaż-żija Marta? (Lil Donna) Qegħda tiġħem, issa? Hażżiż jiġi minnha... xi sepuli.... Habib, jiena ma nistax nilqgħek.

Micuccio: Ma tistax tilqagħni? Jien ġej minn mis-sahħal apposta.

Ferdinando: apposta, ġħaliex?

Micuccio: Bix-xarabba.

Ferdinando: Ara-hin, sa' ħaġa hin... Bħall-issa m'hix ħażin.

Mic. Taħt it-tħin wara dal-ħin, se tidħmaġħni? ~~Alajt sgħożża ħażża ġħall-issa?~~ Ma stajtx sgħożża "Nassef izjed" ħażż nasal, abbażżi żmieni. (Taġġaħad idejh u hi dħessima ħażż bħallibħallhu jippersuadih.) It-tħin ma jżażżnax... Tasal fil-ħin tiġħu... Hi ġej żmiżżin...

Donna: (Jeżżiħ minnu żżejż s'isfel:) Żożżu... Ġħandu ħażżu ilħ ma taħżżil wżżiħ.

Mic: Xożżu matżżożż? Żażżu?... Kif żożżu?

Donna: Żożżu żażżożżżi, żżabżżb... Żożżu ħżżżż żżżżżż żżżżż

Ferd.: Fejn ma nistax nilqgħaħ. Erġa ħaġa ħażina filgħodu u tibżax, ħawn issibtha Bħall-issa, s-sinjura qiegħda l-ħażin.

Nic.: Imma żiż nerga nsi? Bħall-issa, fejn tidħu minnu? Il-lejl dahal ġmiel u jiena stanek u ħawn ma naf lil ħadd. Fejn m'hux qiegħda ħawn, nistennieħa... Sabieha dik... Ma nistax nqegħod nistennieħa?

Ferd.: Wġħidlek li minsbaġ żgħażaġ żgħażaġ...

Niccio: U x'żgħażaġ, żgħażaġ!... Ejja, lili, ma tħażżax.

Ferd.: Ġħalkieħ, ġħax ma naqħax... Minħabbtha fik, m'inix naqla xi ħaġa ħażina.

Niccio: (Bi dbieżżma, b'sulġħajk jaqħmilla żinjal li m'hux se jaqla ħażżi:) Lilu żżerrah raqfek.

Donna: (Lil Ferdinando) Rawwa qed jgħidlek il-lejla s-sinjura l-ħażżan ħażżin... mohhha ġħandha. (Lil Niccio) Qegħod ħażżin, ħabib. (Lucia iż-żala lil ġewwa, mixgħula.) Hemm ġew il-lejla se jħun hemm festa kbira.

Niccio: Żażżu? U x'festa hi?

Donna: Rewalu... Rewalu l-ħażżin.

Ferdinando: Ħejji ma jmġożżna... Fejn ħalla żżid ma ~~nipprovaħ~~ nilħaqx qabel filgħodu.

Niccio: Żżu-ħejji, żżu-ħejji... Fejn ġew li żżid żżażżni Teresina...

Ferd.: (Lil Donna) Qegħda ħażżna? Hekk issejħilha l-ħabib żżħżżż

Nicuccio: Tagħaw ghidt xi taħja ħażina? M'hix Santatrice? Tħalli min jħaġġa jistudja, hehh.... Ħaġat l-inti xi' tgħallem-lili?

Donna: Żmma, allura, int, tiġġa tajjeb?

Nicuccio: Il-sgħid naqlux... Trenà u hi tħabbejna flimkien.

Fed: X'iż' naqlulu?

Donna: Hallieh jistenna.

Nic: (Bħal meħud li qed jieħu ġħaliex) Il-ġġu li nistennu... X'iġġifieri? Trenà ġejt appostat, ħaġa....

Fed: Ogħġobni ħafna bilqgħuda.. Trenà ghandu x'naqħmel, xi' minnu naqsna l-mejda. (Tħarreg mill-jaċċalà u jibqa' dieħel fil-sala-li' ġewwa)

Nicuccio: Ħażżiża dik!.... Ġġenn xi' meħud... X'ħall wahda.... Żżi ġħaliex qed jaħdmu mqaħħar... Bil-fors... dak in-nuqqaġħ tal-personaġġ, intlemi.... Tħalli naqħmel dil Teresina ~~hij tispiċċa mit~~ meħ tiġi mit-tarbu....

(Donna li ġieħ xi' dħaħħiġ, iħares madwaru)

Żmma, ħużżani... dil-dar li' nnu hi?

Donna: (Osservah) Sakemm indiemu hawn, lejlna.

Nic: Allura (Ħares lejn is-sala tal-jaċċalà) Kheira l-dar?

Donna: Il-hehh, u hehh.

Nic: Ġieħ li' ġewwa, is-sala, hux-xaħar?

Donna: Żżi.... Hemmhekk is-sinjura tilqa' n-nies. Il-lejla ghandha ċena bil-ħbieb.

Nich: Hux ara x'mejda, eh?... Kemm hi mdawla sabiħ.

Donna: Sghoghok?

Nic: (Ferhan) X'jidhlilhek? Allura, nem, hux laħżuż?

Donna: X'sigifieni?

Nic: Kif jidher, qegħda tajjeb.

Don: Lukà tħaf minn ħa' Lina Dalmis?

Nic: Lina? Iva, wa... Bent indejjet... issa, hekk qed isejħula... Iż-żija Naila ħeriġ qalli: Il-ittra laqgħitha Teresina... u sgur... Teresina... u allura hiex iqassru, jsejħula Lina...

Donna: Nemma fiż... Issa qegħda mistaħbi Lut... (Sgħajjat lil Ferdinando mis-sala) Ferdinando... Saj minn hu daż-żagħżugħ? Aħħ li tħaħ sibiżżat tiktibli x-xalia... ommha.

Nic: Bilkemm-taħ-tiktibli, miskina.

Don: Iva, ~~iżżewġ qed tgħid~~ wa, issa qegħda mistaħbi... Bonavenia... Lumma minħabbtiġa, lil Dominka tiktib... Lut Dominka jismek?

Nic: Domenico jew Niccuccio, xorta wahda. Allura Niccuccio ngħidu.

Don: Tajjeb ma nistaħbux, dan l-aħħar bent mand, hux laħżuż?

Nic: Iva, bent mand ħażna... Kont ri' minnu... Kemm ġa ghamlumi mijjiet... hdejn sazi kelli ġa x-xengħa mixgħula.

Don: Iva, mistaħbi... iż-żiżżża ħeriġ baħħitlilhom xi ħaġa. Lil-Pius. Il-posta, bonna morna flimkien.

Nic: Iva, ħeriġ baħħitli xi Pius...

Nghidlek xiaw gejt ghalkieb wkoll ... ħlaqt-inroddhomlha l-ura ... Hann, geżgħażież, jaqi!

Donna: Kif ??? Gibthomlha l-ura?

Nic: (Imbarazzat) Le, le ... dawn, awgas insem-mihom m'inid ... allura lanzalb li bagħalha hapna biex tieqi?

Don: (Ħaren lejn l-aħżież) Bagħalha ħlief ieħor ... imbagħad il-ħaġa, d-dawn aħjieħ aħlaħ mis-sollu.

Fed: (Wagħt li jagħsam mis-sala ta' ġewwa ghal hekk ta' jaħ ix-xellaħ, b'xe' dwaqji f'idu, jgħajjat:)
Bravi! ... Biż! Biż! Biż! ...

Nic: (Ferħan) Vecci sabieħa, eh?

Fed: Iva ... vecci sabieħa.

Nic: Haġa li niftaħu biha ... tħa tieqħi.

Don: Ll-vecci?

Nic: Kif jien li nittaħħ biha!

Don: Sassni? (Lil Ferdinando) Lanqħi x'qal, Ferdinando? Il-vecci, hu nittaħħ biha.

Nic: Fenna muzikant.

Fed: Muzikant? Bravu! U x'iddoqq sabieħ? Il-trumba?

Nic: (Tunnega b'sulqħajn, imbagħad jgħid:) Le, le ... m'hux trumba ... Iddoqq l-ottavin ... jiena bandist fil-banda tal-raħal ...

Donna: ~~Iż-żgħaż~~ Iż-żgħaż tal-jisma ... Sbuna ħalli niftaħu ...

Nic: Palma Montechiaro ...

Donna: Iva ... Palma ...

Fed: Lejħari l-vecci li ħalliha, int nittaħħ biha.

Donna: Iva, iva ... ghidilna kif ~~kemmt taqqaw~~ ghamilt ...

Ogożhol kwit, Ferdinando, halli
nsinglen x'se jgħid.

Nic: (Żeża' spalleġ) Kif ghamilt! Kieħu
ġid thanlu ....

Dorina: U int, bħala mezzhant, mimpieħ...

Nic: Le, le, m'hux mimpieħ, ħe ... anzi...

Fed: Dort, dort ma nbatat?

Nic: Hi, dejjem thanlu .... anki ~~xiex~~
b'dispett.

Dor: Żżewż?

Fed: Ghaliex, b'dispett?

Nic: Biex taħħna żasha ... biex ~~tħajjar~~
~~il-bżibżejjet~~ ma ~~tożożżożż~~ taħżeb f'ħaġna affarijet.

Fed: ~~Xi bżibżejjet~~? X'affarijet hemma?

Nic: Dispjaċeri, bumbarieħajet ...
miskina ... Żra ... dak iż-żmien
sopit ħażna ... Kien nieħu
missiera ... Żewġna jiena kont
nghożożożżożż mieġ-atjar b'mħalli
dlha, lil omm-ha, żiġ-ħaħ-lu ...
Omm-ni, ma nieħu ... u ...
insomma ...

Dor: Allura, kont tħobbha?

Nic: Żżewż? Lil Żżewżna? Iddahhaqnix!
Omm-ni kienet tippretendi-li ghandi
nħobbu-ha ghax-xaġħi-li
miskina, ma kellha xejn ...
illiġna mieġ missiera, wagħ-li
jien, tajjeb jew ħażżin, kont
naqlagħha ... kelli post-ħażżejjen-
na-l-bandla.

Fed: Allura, ma żżewżx mamma?

Nic: N'iesi, dak iż-żmien ma nieħu ... u allura
Żżewżna ~~xiex~~ kieħu thanlu b'dispett tiġħi-

DOR: Tara? Tara? Allura, int, x'ghamilt?

NIC: Alla l-Lunbrich... Lra... Hu hem li mbbatmi.... Qabel, hadd ma hem li' bież laqtha, anqas jien... Lmagħad f'sat wieħed... ghodma waħda....

FED: Ll-Jerusalem....

NIC: Lra.... Qed ma nisa.... Kieħ ghodma fis-xhar l-'Apriel.... Hej kieħ qegħda thanta fit-teża... mil-bamsa li' jaq il-bejt... dak iż-żmien hemm kieħ. Tożgħod...

FED: (Lil Denia) Tara?

DEN: Lebor.

NIC: IX'jaħa din? M'hemm xtaħ desmuz.

DOR: U ejja... u ejja... Allura? Kieħ qegħda thanta....

NIC: Dak l-ghanja smajtha thantaha elf darba... Qatt ma hemm dahħħa hemm qisha jaq Qabel Lmma dak inhar.... Anglu tas-Rema... Lra... kulħ sthajjitha... Bla bżonn xejn... bla m'inqit-lil hadd, filghaxija hadd mejjet lil-Lmmast-tal-banda, fil-bamsa, jaq il-bejt.... Ls-summast hem hatieb tegħu... tabib tal-qalb, jismu Saro Malavita, sagħtu twajjeb hafna, mistħonn.... Lmaghha thanta hagħa bravu ~~hafna~~ ... Summast twajjeb hafna fis-sahħa tagħna... hallhadd jaqa'... Mela smaghha, qalli: "Lmma dan... dan lhem li' Anglu." Listgħu tahsbu bemm fakk.... Kriet-pjanu minnufih u listgħu tahsbu bemm batipna beix, dan, tellajniek f'dik il-bamsa, hdejn il-bejt.... Xtajtilha l-bieħ tal-muzika

u minnufih, is-sarmast beda itieħu
l-leżżjonijiet ... Irenia hut naqħmel
mill-aħjar ... x'indaqqiet, ~~hut nieħu~~
biex naqħmillu l-qalb, hut nieħu xi
ħaġa ħażżiena, hut qal naqħmel sparis
bbar ... l-inħaġ tħallu ħaġin żgħir
ħażżiena ... dak stess li ġħand l-ħaġa ...
żżejjenġħ ġġajjar ... Il-pjanu sweliħaġna
il-musiqa ħaġna ġħalja wħoll ... u
jaħ ħallok Irenina ħaġa ħażżiena ...
biex tħanlu ħaġa ħażżiena mħallu sewwa.

Ferd: N'ġħandiex x'inġħidu ...

Dor: Biex tħallok jorqa tħanlu ...

Nic: Hut nieħu l-laħam ... Iva ...
dan nistħaġġeb biex ...

Ferd: Ħaġa żżejjenġħ.

Dor: Lassen?

Nic: Iva ... Ierenina bdiet titħallem ...
żżejjenġħ beda jinħaġġa ma' bellemkeen
ħaġħemm ħaġa f'dak l-ħaġa ... in-
nies, mit-tħaġ, ħaġa jinħaġġeb ...
bellħadd iħaġġa ilħaġ ... ħaġa jiġġu
u jibħaġġu ħaġa, waġħa, biċċa
sewwa ... Imbaġħad, meta ħaġa
tispiċċa mill-ħaġa, ħaġa taġħaġħa
mieġħu dreġħ ... ħħħ ...

(Jaġħad lil Ferdinando mieġħu
dreġħu) u tibda ddawwaġħ
ġisha waħda miġħuna ... Iva ...
ħaġa ġa ħażżiena ... ħaġa taġħ
li se tħażżiena ... Imbaġħad, is-sarmast
qalla. u hi m'ġħaġħeġħ ħaġ tibda
żżiġħażżaġħ ... Iż-żija Marta, mistħaġħ

Dorina. Ma nieħu ħażżiena ħażżiena?...

Nicuccio: M'hux ma niddilhiex ... Na xtgħożż tħarreġ li ħa ġħad tħarreġ ... Kiemu tilża ... Kiemu taf, jien, kieħu biex ħid naqaġ fuq ... Kiemu taf li nieħu ma niddaħiex. Tħeġġa ħażżż ma' ħallħadd, żżżżż ma' missieri, m'inħiġ u nieħu f'Palma Kieħu ġie żżżżżż ħħħ

daun, ghandu u hall xi ittu taghha ...
(Jgħaddes fil-but lu' gewwa lal-ghalk
u mennu jibżaġ mazz ittu.
Hekka ... Daun Dolcha ittu taghha ...
Mela bort giegħed immut, kemm baghtilt-
dik l-ittra b'xi flus maghha ... Lanqlu
l'qattli dak inhar ... (Jiġbed l-ittra tal-
wiċċ) "Ghaziz Micuccio, m'ghandhiex lin
nibtiehek ... Mennilek dak li qalleh omm-
Ghaliex rieħek hallu Ġiġ malajr ... u tinsiniq
qatt."

"Teresina".

Fud: Kemm baghtiltek sejn?
DS: Mi elf lira, m'hux hekk?
Mic: Lora ... elf lira.
Fud: U dik l-ghalqa ... shazam ... dak l-ghalqa
li hsit beghut, kemm kemmet Teresa?
Mic: U x'setghet Teresa? Haga żgħira ... Biċċa
art żgħira ...
Fud: (Jeżamina lil Dorina:)
Ah ...
Micuccio: Il-flus qegħdin hawn ... gibthom meghi.
Trin m'iridsejn. Il-flit li ġbamilt-
ghamilli ghaliha ... ahna bonna ftehemna
li nistennew, sentejn, tlieta snin, halli
sa dat-tlieta tinsieli l-qaddem fil-
barzeża taghha ... Ez-zija Marta,
dejjem galitula; dan, il-ittri taghha ...
Nghid is sewwa, dawn il-flus ma hallu
nistennihom ... Lanqa jekk Teresa
baghtithomli, ifisser li hija qegħda
tajjeb ... li l-barzeża taghha kemmet
suċċess.
Fud: U nghid, kemm suċċess ...

Nicuccio: Allura, dan ipsem li-żżmien wasal, m'hux hekk?

Donna: Li żżmiem?

Nicuccio: Ikkun... Teresa mieġi hawn.

Ferd: Lut ġejt hawn biex tiżżewwiġ lil Donna Mamis?

Don: Sbot bniet, int. ~~tekk~~ daż-żmiem biżżejjed... Lut ma tiġġiġx... Uġġu... ġie hawn biex jiżżewwiġha...

Nicuccio: Teresa ma nġibed xejn... Nġibed biss li jien mieġi hawn. Teresa tagħmilli ballux... lil bellhadd, il-familja, il-banda... ballux... ~~Iggieldt-mal ġenitori tiġġi~~ Nieli bagħatetli-darbtejn l-elf lira, iggieldt-mal-ġenitori tiġġi... Dak inhar, jien hart aktarx mejjet milli ħaj... Ommi riedet iżżommkom... minna jien ma nieħu... Il-fatt, ~~ghatiża, m'ghandhom~~ jien, ma jagħmilx biża'... Ż... ġġiġ Nicuccio Benavino, dawn ~~m'ghandhom xejn~~ m'ipsem xejn. Inkun jien inkun... jiena nġibx... m'inix se' nimmut bil-ġuħ... Trid ghandi l-arġ... Hemm f'dik il-naxxa... ghandi l-ħaxix, u ghaġħaġħa...

Donna: Jaħsbu? L-ħaxix ġibdu mieġħek?

Nicuccio: X'jistħilliek? Teresa u hu, naqlmu bragħa vatida.

Ferd: Xi ħaġa u ~~hawn~~ Nicuccio jdoqq. Ħaġġa tiġġiġ?

Nic: Jaħsbu li ma nistax ndoqq f'orkestra?

Ferd: Uġġu! Ghaliex, le?

Donna: Fejn naħseb li jiddoqqu bħejn!
Nic: N'hux ħażin ... Li ndoqqu ftaħna prim.
Ferd: Xa tistax iżżommagħlna xi ħaġa?
(Lura iġib il-ħaxxa lil l-istrument.)
Don: Lra, ara ... Brava! Brava! Żommagħlna xi ħaġa.
Nic: Le, le ... Dal-ħin, xi tridumi nżommagħlhom?
Don: Xi bċċa ħejtna ... Lsa, ħħuntlatna
Ferd: Bċċa żgħira.
Nic: Le, le ... ara m'hux hin.
Ferd: U isa, iggħaluni li ħħira ...
(Jaqlaħ il-ħaxxa u jaħraġ l-istrument)
Nekru ... doqqilna xi ħaġa.
Don: Lsa, ibda ....
Nic: L ... ma jistax ikun ... ħħh ... waħda ....
Don: Ma jimpurtax ... Lsa ... Ippruova.
Ferd: Fejn m'iddoqqx int, indoqq jien.
Nic: Ħħħ-ħħħ ... Ludoqqilhom dik l-arja li ħriġt tħanta Lucrezia, jiġifieri dik il-kamra li jaqa' il-bejt.
Ferd: Lra, ara ... Brava ... żommagħlna.
(Niccolò jiġġebbed bil-qħuda u jibda jdoqq b'sensilà kbira. Ferdinando u Donna jippruvaw ma jiddqax. Kif jinstema jdoqq, jiddħaqq ħaġa jżżingħaħ il-bankiera l-oħra, bil-qistaħar, il-ħaxxa il-pattiga. Ferdinando u Donna jagħmlulhom sinjal bil-dawn ~~bil-dahrin~~ biex jożożħu rejjin u ħwejjeġ biex jżżingħu.
L-arja ta' Niccolò tiġi mwaggħa. J'salt wieħed) mid-dagħ tal-ġampiena

tal-bieb tal-ħarsa.

Lord: Oh!... Is-sinjura waslet.

Dor: (Il-kamrier l-ieħor) Isa, haffef, mur iftaħ. (Il-Kok u l-Lattiga) Il-ħaħam jitlaħ morru fil-ħaġna... Qattlu' li hij tieħu ftit tiġġenna.
(Il-Kamrier, il-kok u l-lattiga joħroġu)

Lord: Fejn hu l-ġistaħar tiegħi? Fejn ġhamilliħ?

Dor: Hemm ġew hattejtu!
(Lindina waqqa' l-tonda, u tilliġ lejn l-barra. Niccoccio iqum, il-istrument f'idejh, qisu sħaħħaħ. Ferdinando imur iġibl il-ġistaħar, u jitlaħ bil-ġħaġġla. Filmaħ lil Niccoccio rejjiġ wara Dorina, u jiġri warajh, iġarrru mill-Kamra, u:)
Le, int eħga ħaħħ! Qabel xejn ħarsu ġħid l-is-sinjura ħa int ġed tistennieħa.
(Ferdinando joħroġ. Niccoccio jibqa' mieqaf b'ħal wieħed ażżiżżut, imħawwad u mistħi. Hemm ġurnata, jinstemaħ leħen iż-żejjin Maltin:)
Hemm... Hemm fil-sala, Dorina... fil-sala!
(Ferdinando, Dorina, il-ħaħħam l-ieħor, jidħlu mill-ġdid il-kamra, jaqsmu x-xena u jibqgħu rejjiġ fil-sala tal-ġurnata, iġorru ġħaġ-żbieħ bil-ħarsa. Niccoccio jibqa' iħares lejhom, imħaħħad u ħażżiżżut ġħonqu biex jittawwal ġħas-sala tal-ġurnata. Hemmħekk jilmaħ xi sinjuri bil-ġistaħar ġed jitħallmu

bejniethom. Dorina tidħol in-xena mistaġġla u titgħa' xejra ġdid biex lil Jaq il-Lemin.)

Nicuccio: (Lissilha dlieġħa:) Nemmu kuma dawk is-sinjuri?

Dorina: (Bla ma tieqaf:) Il-Mistieħnin! (Sħożż. Nicuccio jieqa' jitħawwal mill-ġdid. Id-dritta, tħawdu ġdid Dallas ... tant li ġħajnejh jintlew bil dmugħ. Tagħlaq ġħajnejh biex jirriżżqu-lu kemmejjem li ġed iħossu bħall-eżiża. Sina Nannis tintlaħma-tidħaq u Nicuccio, jaħtaf ~~m~~ dhaw is-siġġu biex jirriżżqu-u ma jaqax. Dorina terġa' tidħol b'żewġ-ġsieħ mimlijin bil-ħġieġ.

Dorina: (Bla ma tieqaf, waqt li xejra ġdid sala lil ġiwra:) Qed titħki?

Nic: Fejn? Le .... Dawk in-nies bollha...

(Mill-ġdid lil Jaq il-Lemin, tidħol Żia Marta lebsa l-bappell, b'bappa nbika lil-ħaġar. Kif titmaħ-lil Nicuccio, tgħaġġaġ ġħajta u minnufih tgħatti-ħalqa b'ida.)

Marta: Kif jisli' ħsun? ... Nicuccio ... Kif tinsab hawn?

Nicuccio: (Tgħatti-wiċċu b'idejh u jitgħa' żewġ-mitbugħ, iħares lejha:) Żia Marta ... Alla tal-ħniena ... Lut ... Lut wkoll???

Marta: X'inti ... X'inti tagħli?

Nicuccio: Lut?... Lut bil-bappell?

Marta: Lwa ... bil-bappell ... Lumma dik?... Kif gejt hawn bla ma tħaġġat tgħidilna?

X'ingala? X'gara?

Micuccio: Gejt... gejt-hawn...

Marta: ~~Kif sar nagħmlu?~~ Stenna... Stenna Sorpriża l-legża... Ella tegħi... Stenna Kif sar nagħmlu?... Kif sar nagħmlu? Hawn, ħut, tbiċċi. Kemm hemm mistieħnin Il-hwn, il-festa tal Lesesina...

Micuccio... Lva, naf.

Marta: Il-legża kellha s-sewwa legħha. Qegħed tiġħinni? Stenna. Ħut hawn...

Micuccio: Tajjeb int... Tajjeb int jidħaħħak-li ġhandu mmes...

Marta: Le... ghadlieh stenna ħut.

(Lillaġ lejn is-sala-ta' ġewwa.

Micuccio: Tenna, ma dan bellu, ma dmiġħ naf... f'dal-Bell-... (Bża' Marta d-dik, tagħmilha sinjal b'ida, bl-ingwanta, bix-jistenna u tiġħid fis-sala. Minnufih, ħaġa ġrat pretti. Minn ġewwa, ~~ma~~ Sina Mazzi tiġħaġħa ~~tgħid~~ ~~bil-bellu~~ ~~ħaġa~~ dawn il-kelmiet b'leħen ħaġa, li jiġħiġħu sewwa:)

Sina: "~~Moment wieħed~~ Ippermettu-li, Sinjuri!" (Micuccio mill-ġdid jidħaħħak qed jaħbi wiċċu f'idejh, u mma Sina ma tegħiġħ. Wara ħut tergħa' tidħaħħak Marta, dħaħħ-dawla minħaġħ il-bappell, bla ingwanta, u minħaġħ il-bappa.)

Marta: Hekhu... jien hawn... hawn, bdejh.

Micuccio: U... u Lesesina?

Marta: Ghadlieha... ghadlieha l-int hawn... Kif tkun-tista'... mine hawn u ħut iehor tegħi lanaħ... Sa dat-dawt, aħna nebgħu ħut hawn... kuntent?

Nicuccio: Shalija...

Mario: Teina mitgħa' mejtek.

Nicuccio: Le, le... jiġifieri tħid li mar hemmgħaw in-whall...

Mario: Le, le, m'iħemmx ġħaġġeġ... Hemmgħaw, bħall-issa ħa' jibdew ~~jieħu~~ jiccanaw... Qiegħed tifhem? Ammisaluri... l-Impressarji il-kbarin laqtha, biex tittob. Teina u int mogħżoża hawn... Dorina malajr tħarangħalna jew dat-tarolin... Niccanaw flimkien, jiena u int... hawn... tajjeb? Ħażżiena. Nistħażżen jiġi-jien ħalinn lil l-imsieħeb (Sieħeb Dorina mill-bieb. Lil Jew ix-xellug, bi dwaqja u xi plaċċi u pożaċċi.)

Ħaġġa Dorina... hawn jew dit-tarolina ġħalija u ġħal dak-żewġżewġ... l-ġħażżiż tagħi Nicuccio... Ommuni ġħadni ma nistax nemmen li nisieħeb flimkien.

Dorina: Tajjeb... sa dat-tant, tistgħu tożżożożoż

Nicuccio (B'leħen mikanu, ilaqaġ:) Il... qattleħ
li ġejjà taħami?... Nieħaġ... mieħaġ
ġhall-inġas naraha.

Marġu: Il-ġnun li:tiġi taħek... Kif ihallha
minilħ-żmien, ġa ġhadtleħ... Hi
whud, mistnia, tieħaġ tiġi teħal,
ħaġa, maġħna... ġhaliġa leħħ ġost
tagħna ħeħu tieħu'. tiġi lġożgħod
hdiġħ... ovvia daż-żmien ħalla...
Kemm ilħaġa ma milliġġħu? Ara
ħaġna... wa, ħaġna... Minn dak
iż-żmien l-ħaġa, mejt-ħoġħa u ħoġħa
xorħ.... affarijiet li ħiġħ ġhadni
ma nistax nemmen li ġrew-taħħom.
Kieħu milħ ħut j'ħalma ġie ne'
nadel iġħieħli li dawn l-affarijiet
jeżisti, ma ħaġħa xemmmu...
Ti żmien ħeħ dak... Liġħaħ milħ
~~ħut~~ ħut tiġi fil-ħamsa li ħelħa
fuq il-ħejt... Liġħaħaħom dawk
il-ħejtiet li l-ġħaġaġa li ħelħa
fi-saqaf... Dak l-ġħaġa taġħħom...
Liġħaħaħom, jittajru mal-ħamsa?
Minħaġ ħemm il-dawla ħabbli ma'
viċċi... u dawk il-ġħaġi li ħelli
fit-tiġa... Liġħaħaħom? Kemm
ħeħu sħiħ... Bilħaġġ... Ammużża
l-ġħaġaġħna, x'sar minnha?

Nicuccio Eh.... (B'idu jġħidl isħalib, rażżan
li hi mejta)

Marġu: Mieħet? Eh, dan stajt-naħsbu...
Dak iż-żmien ħeħ ġa seħħa.
Kieħ ħbar minnhi biċċa żmien...
Liġħaħ ħemm ħeħ ihallha ġrott sabieħ?

Nisbnia... Il-mijaf kemm otrajn jinsabu mylā... Almenu, f'Palma, jinsabu mistuħa fic-ċimiteri, mieħu ma nieħom u galatham, wagħ-li jien... mijaf fejn se nħalli-ġildi-ha, ~~xx~~ aħjar nitħallmu jaq sa ħaġ'oħra.

(Liħal Donna bl-ewwel paġ, tħaġ-lejn Niccuccio ħiex jieħu l-purzjon tiġħu.)

Brava, Donna....

(Niccuccio jħares lejn Donna, imbagħad lejn ziu Marlā, kemxi, jerġa' idejjaħ ħiex jieħu l-ikel, iżma jintebaħ li dawn matmiġin mill-wiġġ li kien ġħamel, jerġa' ibaxxiħom minnufih mejsuc.)

Newwel l-ħaxx, Donna, newwel l-ħaxx ħalli naqlb jien... Ħalli f'idejja.

(Taqlb l-ikel fil-platt.)

Tajjeb, hekk?

Niccuccio Iva, iva, grazzi.

Marlā. (Bl-ikel quddiemha) Nistgħu nibdew.

Niccuccio: (Ħares lejn il-platt u jħammem) X'ejja... jieħu tajjeb ħafna.

Marlā: X'jieħu!... Il-lejla, s-Sanlā tħalla... Ejja, nibdew... Żomma qabel xejn... (Tqiegħ is-salt) Ħaxx, ma jimpurtax... Nistgħu nużaw s-salt.

(Niccuccio iqiegħ is-salt.)

Brava!... Brava Niccuccio tiġħi... Int tgħajt-xorta waħda... Emmini mela jħalli xiħal ma dawk il-ħafna xnijiet, bla ma nistā nużaw

is-sahħa ~~intwa~~ l-ikel intlaħaq jogħoddli
jew l-istonku tiġri... kul, kul,
Nicuccio.

Nic: Ghandi ġuħ, mhux l-art.... Hi ma
nitrejjaħ jumejn.

Marġi: Kif? Matul il-vjaġġ ma kiel-xejn?

Nic: Qiegħ-xi ħaġa mġħi, imma ghada
hemm, jiġi-xaliġġa....

Marġi: U ghaliex ma kiel-xejn?

Nic: Inħoss xġħożożoż

niftakar f'dak l-imbiel tal' Michela li kienet tgħożżod talitna. X'sar minnha? Ghadha tajja?

Mic: Michela? Iva... ghadha tajba.

Marta: U Kinthia Luzzu?

Mic: Dik kienet iżżewwiġet... ġa ghandha żewġ-iljal.

Marta: Iva? Jassew? Lilhtar, kienet tilta ghandna; ~~tag~~?.. Dejjem fehmna... X'hall-wahda, Luzzu iżżewwiġet... U lil min hadet?

Mic: Żżewwiġet lil Tolo Licari... Impiegat id-divana... Jafux int?

Marta: Iva... Żżewwiġet tajjeb... u Mariangela, ottima saut Marma... Beata hi... Ghandha żewġ-iljal, ghadlli?

Mariuccio: Iva, ġa ghandha tnejn.

(Mis-sala li ġiemma jinstamghu xi hsejjes u dlaħq. Mariuccio jidher li qed jinkwieta ruhu.)

Marta: X'inthin tiswob?

Mic: Iva... isma mexiot.

Marta: Jaghtiu baż... Dik-xorta li nies dejjem fehmna... Imnaqqsin x'jaħsu... jiccajtaw bejniethom... dik hi l-tajba, xi; tiġi taghmel? Il-bazzina ta' ghandha iggagtilha tashmilha mal-tlieth... L-Impressarju dejjem hawn.....

(Jidhol Dorina bil-past-l-ichā)

Hekhu, Dorina.... Hawn... mewwel l-hawn. Mariuccio, tini l-platt tighieh... Dan, whud jghożożbok tagħna... Il-Bok li ghandna jaf isajjar wisq.

(Tilħaq il-pazzjon tighi)

ghadli żmien tiġi.

Mariuccio: Ghamel żmien joghġobok

Marta: Ħekk... dlugu u ana se-tgħidlek. (Taqlimel parzjan ghaliha. Żewġa tħaġġ.)

Mariuccio: Żmiem kif tghallimt dagshekk? Żmiemi ghadni ma nistax nemmen.

Marta: Bilfors, ghaziż tagħti.

Alic: Meta rajtuk b'dik il-bappa, b'dak il-bappell f'rasek....

Marta: Ghandhek raġun... taħjar m'izzemmilx xejn...

Alic: Wax, wax... issa tħalli taqlimel il-barbi tagħek, mimma jekk jaqawlek... jekk f'Malma jaqawlek hekk hekk....

Marta: (Taħbi ħiċċa bejn idejha:) Alla tagħti, angas naħseb m'inġid... Żmiemi, meta nagħmel naħseb... meta nħaġġel bejn il-mura, nibda nghid bejni u bejni nieli: "Tista' jkun li dik il-persuna-hija jien?" Nistħajjilni-geghida mieġem... Żmiem m'inġid taqlimel? Dan gel ħallihi naqlmulu hekk galbi.

Mariuccio: Żmiem, allura.... allura ghandnaħseb li... li jhallsuha tajjeb mux laħsen?

Marta: Żen... tajjeb ħafna.

Mariuccio: Mi żmiem, hall-lyla?

Marta: Ghand... ghand l-istagħni... ghand it-Tlieta... tiġġiemmi? Ehe, il-ħajja li gel tghaddek, żmiem wisq... Qatt m'ghandek bżiżjiet... Ħaġa taf żmiem tieġi biex thallieq ma' l-ospiżjiż

libsa ġdida tullijiet ... ġajjelli, ... ma
nistax inġissirlek ....
(Leġaj ġrulliex minn ġewwa
jinstemgħa xi ġrajjiet)

Elena: Fejn? Fejn? Sorella naqa'... ġrieħ... fejn?

Lina: (Minn ġewwa) Stennew ... ġrieħ tkom stennew ftit!

Marija: Smajtha ... Dan leħħha ... Ġejja ....
(Lina libsa libsa tal ħarir, imżejna b'ħaġna ġawhar u djamanti, ~~sieħ~~ Lidiekha shallat u dingħajha bana tiġbed mġażżla. Mad-dahla laqtha, it-hamsa tiġġellewwel aħlar.)

Micuccio: (Li lawwal idu biex jaqbad it-taqqa, jibqa' qisu mitlugħ ... iċċaċċa jitmax ġhajnejh miftuħa u ċassi, ħalqu miftuħ, qisu qegħud j'xi ħolma, imbaħħad wara pausa, ħarġi jitkellem.) Le ... le ... sina ....

Lina: Micuccio? Fejn int? Ah!.. hawn qegħud ... Kif, int? Kif, int, Micuccio? Tajjeb? Bravu, bravu ... Kif mand, kif laħħew? Issa nerġa' naraw aħlar tard .... Sa dat-lanx, hawn ġhandek lil mamà ... Mhemmia? Mimi hawn u ftit iktar ....
(Leġa' tieħed ġewwa mill-ġdid. Micuccio jibqa' qisu shanfut, wara li ji-salem, jitlaħna mill-ġdid l-ġrajjiet u d-dahq.)

Marija (Wara pausa twila, imbażża, tistaqsih biex bhalliekhu jitlajjaru

il-hsibijiet li kellu j'dak il-hin:)

Na tidsa tieħol iżjed?

(Mucaccio jħares lejha, shanżat, bla ma jistà' jifhem xejn...)

Komplì hu. (Lemmu il-platt.

Mucaccio: (Idaħħal żewġt-iswaba fil-ġnieħ tal-qmis biex b'tħalliġ saħħu ieħor u jifhma jieħu mis-gawwi:)

~~Lukomplì~~ Nieħol?

(Fiżiku ~~ġed jitħabbat~~ isejjer 'sebgħaja ~~ma~~ 'hdejn geddumu, ġisu ġed isellem 'Lid ipsiru: Xbajt-, m'iridsa iżjed. Tebga' jiġi iktar bla ma jithallem, avvikat, mitlu fil hżuna li ġħadu żewġ sellu, unbaħħad minn tatu l-elżien:)

Kemm dbidellit... ungas ghaqfla... ġħadni ma nistax nemmen... Lingaccla --- ingaccla b'dak il-mod żiż hżuna tiġħi ... Lehnilha... ghaqnejha ... le --- m'ghadhiex iżjed Teresina-lu dari.

(Fittbah lil-żiża Marta ġed exxengel rasha u li anki hi wasfet mill-ihel, bhal waħda li ġegħeda tistenna xi ħaġa.)

Kemm bmt iblah... m'ghandiex xi nittama iżjed --- kollox spicca --- minħaj żewġ ilha li nsieħu!.. U jien... bniedem stupidu bħajt hekk fuqha --- dan ir-rahal, galbuni... u jien ma laħaq naż-żagħżum ... ġejt-hawn... inġettisha ... sitta u tletin sena jrroħja bħal mizi maraha ... ġħalhekk

mela l-barrier u dik il-mara...
Darina, kdan jidhlgu.... (Tinjesce
jidhaq hwa wkoll, wagt-li jxengel
sasu l-ham u l-hmim.) Lumia, dan,
jien, ~~ma~~ stajt-nobzu? Frenia sejt-...
ghatlesc hi... Lucsina ... kiem t
wegludittu li.... mnina jorsi....
iva... iva... Lah inhar, hi, ma
setghetx tobsor dak li bkiet jghaddi-
mnishalilha ... Tien, hit-magtab
tastha, jien bgajt-hemm... fil-pjassa
tal-sahal, insieht biss mill-ottava
lighi... Lucsina giet nejn id-
dinja... ~~Xxiqar~~ hsit lighi ghandha...
Kemm bnt ibbih....

(Idur his-salt u jhares fiss
lejn Malta).

Fehla m'idaba jiena ghamilt-xi haga ghalilha
m'inxed lil hadd li jhun jaf jiw jissuppetta
li jiena sejt beec.... anzi stenna...

(Idaqqaq siehu fil-but-la' gewwa
tal-glehh u jghaqqaq il-portafoll:)
Frenia sejt ghalkieli wkoll... Beec
insuddetha l-flus li bghatilli.... Qieghed
mara li Lucsina sawt segina...
Mara li... ~~Aqgh~~ mnina ahjar sejn...
Ahjar minnu l-inghaldi. Lumia
dawn il-flus, le... Iawn, ma
jimmerilanxiec minnha... kollox
spicca... gew qatl ma hein sejn...
le... flus le.... jissobbija biss li
m'inhiex se nroddom l-ura hollha...

Malta: (Imreghda, kemmossa, b'ghajnejha
fgati bid-dmugh:) Xi'inti lghid, xi'inti

Lucia

tgħid, ghaziż, tegħi?

Nic: (Jaqmilha sinjal biex tisbot:) ~~Jum il-~~ In-negożjanti
~~Jum jum in-jaqħmux~~ m'ihux jiġi inqaħħmux ... ~~mitt bort~~
~~mieġi, hallieli hallex it-musiqi u omni~~ . nieqaħħam musiqi u
omni bla ma galeli .... Ġejna paċi...
jattilli dak il-pitt nieqaħ ghaliha, jien,
żmien ilu ... Lifaħan? Na gaża xejn...
Nieħu hallex ... Hmm, ghandha dak-li
jadal-ħ jien ... jien nimmur nieħu ġdid.

Marġi: Lanna Kif? Hekk malajr? Hallini
ghall-inqas nimmur nghid-ilħ
Lanina ... Na smajtuix tgħiddlik
li dal-waqt tiġa' tejjiġ? Halli
nimmur nghidilha.

Nic: (~~Tgħid~~ Lgħannika u jgħaqħalha tagħħod
bilqiegħda:
Le ... ~~hallu~~ ghal' m'hemmux ghaġġin ...
Lanaqħmi:
(Nieħu ġewwa jinstema pjanu
u ħa qal idoqqu biċċa oħrajn
jew il-darb sal-mistieħrin)
Nalliha tiġa' hemm ... Hemm giegħda
tiġġib ħajja .. qegħda jeżi jiżżejjaqħ
Jien ... mieġen ... Raġħa ... ghalija
biżżejjed ... anzi nmur nieħu xħall ...
Lanaqħħam x'jidħaqħ ... Jien m'iridx ...
m'iridx li ~~jidħaqħ~~ jiddieħaqħ bija ...
Bejjen ...

Marġi: (Nepeċla bid-diċċjoni li ha l'sall-
wieħed. Niċċaċċa, tgħiddla waqt li
tibki:)
Lanna jien ghaziż tegħi ... jien ma nistax nħoħħlu
hażiża ~~jġid~~ ~~ibni~~

Micuccio: (Jagsaha f'ghajnejha ~~A~~ suspett, b'jegg guddieni f'sall-wieħed, b'lehen żorr:)
Ghaliex?

Marta: (Imbaġġa, tatbi wieċa bejn idejha, mina ma jirnexxielek taħbi d-dmugħ, anzi tużejsex tebki, u: Ara, iva, mur ghaġiż ibni... mur ghandek ragun... Lanzina ma ħallihx ghalih iġġid... Kieku sunghat minni....

Mic: (Jersaq lejha, jidbaxxa jugħa u ~~jma~~ jwarzbilha ida mein jaq wieċa:).
Eh, allura... ~~Eh~~, allura m'hiex iżżejjed denja li tħun tiġħi...
(Il-bor u l-~~ħaġa~~ pjanu jissuklaw ~~ot~~ fi-salun).

Marta: (Jaqlemel sinjal b'rasha lil Ġraġ wagħ li geghida tebki, imbagħad ħaġġad idejha ~~fa~~ u tibki thompli: ~~Il-ghadat li~~ Micuccio, ghal-hekk jidher jikhalina
Ghallah tħuna... Micuccio tħuna minni, ~~Micuccio~~ ghaġiż tiġħi:

Mic: Bżżejjed... Bżżejjed... Tħuna sejjer anzi, issa, iżżejjed minn qabel.
(Jitlaħ Lina mis-Salun. Micuccio ħalli tit iż-żiju Marta u idun lejha, jersaq jagħa u jagħbadha mein driegħha u iressaqha ablai il-guddieni.
Iġifieri ghalhekk, int tħossa hekk... inqaċċlu... shallalu...
(Ghaxa, lejha b'dispreg:)

Sidruh ... dighajh .. spallejh ...

Marlà: (B'leħen mħażżen) Hmieġa, Niccuccio

Nic. Le ... Lisla ġażżsa ħażżeb. M'jien se naqħmilha sejjer ... Tiġma sejjer ... Kont ibbiċċ, Bija Marlà ... Kien imżażżni nħażżiż ... Sibbiċċ ... Tibbiċċ nitħażżeb ... X'ġara b'daqshekk? ... Ghandek fortuna ... fortuna kbira ... (Kif jgħid hekk, jagħad il-valiġġa u l-ischora u jħaddu se jħażżeg, imma jiftaħu li l-ischora ghandu se tlumi sabiħ li huma kien qiegħ dil Luesina mix-xahal-tagħha)

Bilhagg ... Kont indejjiż ... Hawn jiġi, Bija Marlà ... Hawn jiġi ... (Thall il-ischora u jferraqha fuq il-mejda.) X'lumi ihum se jiġġa' jħaddu,

Luisa (Jiġri lejn il-mejda biex tilgħaqlu:) Lumi! ... Lumi! ...

Niccuccio: (Szemmha l-ara) Smuħħna b'edejja N'intbiħ dengħa biex li thaddu lejh mill-bogħod ...

(Jagħad wahda u jressaqha m'imniehu Bija Marlà).

X'omm ... X'omm iż-żejjed li' jġażżejjna ... X'i tgħidli jiġi magħdhom wahda, wahda, u nitħażżbhom ghal xas dawk il-hġaġa ġdulanżmi li hemm, hemm ġew?

Marlà. Le, le ... Niccuccio ... ibbiċċ hmieġa ...

Nic: Sibbax ... dawn ghalih biss, Bija Marlà ... Gibthom ~~ghalih~~ akħħsiż ghalih ... (Jurieħa lil Luisa) u ghidilha li d-dażżi tagħhom hallashi wħall.

Filmata il-pjuma jaġi mejda
ħa ikun hemm
naqq miċċ-postapost, jaġbadhom
u jitfaghhom f'habb ħaġa waqt
li dik tinqeraħ tibki.
Ghalih hemm dawk... Ma
jinsaghhux atjar --- M'hemmx ghaġġin
tibki --- Addio, Bjja Mamma ---
Nawguralhom!
(Jagbad l-iskhara u l-saliġġa,
il-hadsa ta' l-istrument u
jirgaġ il-bassa waqt li

Jaghlaq is-siparju.